

ЕВОЛЮЦІЯ МІФІВ – ЗМІНА ЗНАКІВ, НЕПОРУШНІСТЬ МІСЦЬ

*Ніхто з них нічого не забув
і нічого не навчився.*

Де Пан¹

У статті здійснено реконструкцію еволюції міфів згідно з еволюцією базових знаків у загальній знаковій системі людства; проілюстровано й порівняно міфи різних епох на прикладах у вимірі культури “мужність/жіночність” у зв’язку із соціальними статусами.

Ключові слова: міф, знак, еволюція, соціальний статус.

Постановка проблеми. Уявлення про те, що конструкт “сучасна людина”, одним із критеріїв визначення якого є письменність, звільнений від чар міфу, спростовується наявністю загальної тенденції новітньої міфотворчості в різних сферах буття. Ж. Вандрієс зазначав “Потроху магичні властивості знаку усувались, суб’єктивні й містичні уявлення підкорювались об’єктивним і розумним, і нарешті відбулася заміна перших останніми” [1, с. 287]. Але – не відбулася. На користь цього свідчать розгляди К. Фладом підстав для віри сучасної людини міфам [2, с. 67–87] і Л. Хавкіною – нових осмислень і використань міфів з активним долученням до цього рекламних діячів [3, с. 5–46], а також створені в мережі Інтернет численні спецресурси, присвячені виключно міфам повсякденності, найбільшим міфам світу, міфам сучасної України зокрема, та спробам їх “розвінчати” [4–15].

Це означає, що як постановка, так і вирішення теоретичних та практичних завдань сучасної науки відбуваються за умов кризи сприйняття й розуміння та когнітивного дисонансу щодо власної наукової спроможності й “нормальності” досліджуваних об’єктів. Х.М. Мак-Люен писав, що в електричну епоху ми знову, як і в дописьменну, живемо міфічно, але мислимо ще фрагментарно, як у механічну [16]. Однак для науковців мало враховувати таке роздвоєння: справа в тому, що фрагментарне мислення, характерне для людей “писемних” і “вчених”, врешті-решт, виявляється нічим іншим, як вдало “прихованим” міфічним. Для так званого дикуна, наприклад, “кинути гілку на шляху – це означає оволодіти землею, на якій ідеш, здійснити заклинання, привадити або відігнати духа, збити зі шляху невидимого ворога, перегордивши йому дорогу, або ж, навпаки, залишити йому заставу, якою він скористається проти вас...” [1, с. 285]. Так само для професійного “фрагментарника” написати текст чи побудувати математичну модель – це означає “оволодіти” природним і соціальним оточенням, здійснити самолегітимацію, привадити або відігнати конкурентів від гарантованого бюджетного фінансування на конкурсні гранти, збити зі шляху або дати провокаційну заставу прихиль-

---

¹ З листа 1796 р. французького адмірала де Пана журналісту-роялісту Малле дю Пану щодо роялістів, які сподівались на реставрацію монархії // Жоль К.К. Под знаком вечности. – Медоборы-2006, 2010. – С. 9.

никам замовників тощо. Щоб подолати вищезгадану кризу, необхідно з'ясувати, по-перше, що за відтінки приховують у собі визначення сутності, властивостей і функцій міфу; по-друге, що створює ілюзію змін мислетворчості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суспільство на будь-якому етапі становлення має в своєму розпорядженні особливу загальну знакову систему, в якій на різних етапах до завершеного стану змінюється тип модального або базового знаку: природні об'єкти, образи, фонемі, графічні знаки, символи [23]. Використання знакових конструктів є одним із способів упорядкування суспільства в групі “ідентичності спротиву” чи “ідентичності проекту” [24]. Цим ідентичностям, залежно від того, які культурні групи панують, також за допомогою типових для цього суспільства на цій стадії становлення знакових конструктів приписують певні позитивні чи негативні оціночні судження, що, врешті-решт, набувають ознак міфів. Однак міфи у світлі модальних знаків, що відповідають різним стадіям розвитку людства, ще не розглянуто. Були спроби виявити спільне й відмінне в міфах давнини та міфах новітнього часу [3, с. 46–50], проте далеко не всі суттєві відмінності між ними впишуться в наявність чи відсутність наукових чи псевдонаукових аргументів, примусу, посередників, авторів тощо.

Визначення міфу, яким ми, згідно з розглянутими джерелами [2, с. 27–39; 3, с. 13–46; 17, с. 534; 18–22], користуватимемося відповідно до нашого бачення й визначення власне міфу, його властивостей і функцій, буде таким: міф – це сукупність базових знаків, якими уповноважені особи моделюють сакральні простір, час і об'єкти, що їх наповнюють, з метою легітимації особливих привілеїв або обов'язків, які відповідають стратифікованому розташуванню груп.

Постановка завдання. Мета статті – здійснити реконструкцію еволюції міфів згідно з еволюцією базових знаків у загальній знаковій системі людства; проілюструвати й порівняти міфи різних епох на прикладах у вимірі культури “мужність/жіночність” [25] у зв'язку із соціальними статусами.

Виклад основного матеріалу. Потрібно нам реконструкцію ми здійснимо відповідно до змін базових знаків у загальних знакових системах суспільств, спираючись з деякими коригуваннями на класифікацію А. Соломоніка [23].

1. Природна система (“народжується” під час нижнього й середнього палеоліту: приблизно 2500–40 тис. р. тому [26, с. 49]). Базовими знаками є реальні чоловіки й жінки, отже, сакралізацію та легітимізацію місця, привілеїв і обов'язків здійснюють: 1) згідно з анатомічними властивостями й роллю у справі дітонародження, 2) згідно зі здатністю до навантажень: жінкам приписують ті, що потребують менших сил, але великих часових витрат, роботи з дрібними деталями й можливості діяти та виживати в дезорієнтаційних умовах, чоловікам – навпаки, оскільки вони, як правило, фізично сильніші, але швидше “видихаються” і в разі виникнення дезорієнтаційних умов менш здатні діяти та виживати [27].

Розпізнати міфи з найдавніших за походженням природних знаків ми можемо і сьогодні. Відлуння “чуємо”, зокрема, у праці “Культура взаємовідносин. Обов’язки чоловіка і жінки”, яку її автор (О. Усанін) позиціонує як одну з “перепусток до III тисячоліття” [28]. Автор у своїй варіації міфу постулює вихідні й легітимовані саме з “природи” обов’язки для чоловіків і для жінок. Згідно із цими природними причинами до чоловічих обов’язків входять: 1) фізичний захист; 2) емоційний захист – уміння вислуховувати й співчутливо слухати, “оскільки жінка природним чином прив’язується до того, хто співчутливо її слухає, – у неї виникає почуття подяки до того, хто її слухає”; 3) фінансовий захист – чоловік повинен повністю забезпечувати родину; 4) духовний захист – “чоловік повинен бути природним лідером у сім’ї”. До жіночих обов’язків входить таке: 1) задовольнятися тим, що може забезпечити батько, чоловік, син, а та, яка вимагає більше того, – “вбивця”; 2) жити інтересами чоловіка, надихати його, приймати його місію, бути його соратником, другом і помічником, а не тягарем і непотрібним баластом; 3) бути цнотливою, тобто мати один об’єкт прив’язаності; 4) бути слухняною; 5) вміти добре готувати.

Ці обов’язки, як бачимо, сакралізують простір і час чоловіка як “ядро” сили й контролю, що притягує та захищає жіночі “периферійні” простір і час, призначені для некритичного прийняття й відтворення “ядра”. Сучасна підтримка “такого природного” міфу цілком виправдана – чоловіки не хочуть віддавати ними же “поставлений на ноги” і виплеканий світ. Протягом століть захищений потужними розумами видатних теоретиків і не дуже видатних звичайних чоловіків (починаючи з давньогрецьких філософів і завершуючи сучасними поборниками фемінізму), ланцюг цитат яких щодо сутності й призначення чоловіків і жінок представлений, наприклад, у праці О. Велейко “Протистояння статей” [29] і в описах статі традиційними філософськими, соціологічними і психологічними теоріями [30, с. 8–31]. А підстави поступу очевидні. “Фізична сила за комп’ютером не потрібна. Обробка інформації з необхідною старанністю й увагою до деталей дається жінкам. Їм же вдається краще працювати з людьми, що в умовах “сервісизації” економіки також дуже важливо” [31, с. 174].

2. Образна система (“народжується” в епоху верхнього палеоліту: приблизно 40–25 тис. р. тому [26, с. 87]). Базовими знаками є “прямі” перенесення контурів та пропорцій чоловіків і жінок на різні поверхні або “непрямі” перенесення чоловіка й жінки через зображення зовнішніх об’єктів. Одним із прикладів міфоконструювання за допомогою прямого перенесення образів можуть бути результати досліджень О. Рябова плакатів і листівок, створених під час протистоянь у різних сферах суспільного життя [32]. Змалювання поведінки чоловіків і жінок у воєнних ситуаціях здійснюють з використанням чотирьох базових образів:

1) “свій” чоловік – захисник, опирається насиллю, не оминає війни та жорстокості, змагається й б’ється із чужими заради перемоги, закликає інших приєднатися до нього;

2) “чужий” чоловік – насильник або слабкий боягуз, який ховається за жіночими спинами чи спідницями;

3) “своя” жінка – приваблива, непорочна, благословляє чоловіків на участь у конфліктах, терпляче чекає їх повернення і спокійного часу, виявляє співчуття й жалість до поранених і полеглих у війні, сумнівається в маскулінності дезертирів;

4) “чужа” жінка – неприваблива, жорстока й безсердечна, підступна та непередбачувана, не допомагає чужим пораненим тощо.

Що стосується непрямих перенесень, то, згідно з найзагальнішими і найтиповішими парами чоловічих і жіночих опозицій [33], непрямі чоловічі образи – “світло, сонце, поселення, будинок”, а непрямі жіночі – “темрява, місяць, ліс, гущавина” тощо. До того ж, цікаво поглянути на просторові координати розміщення чоловічого й жіночого. Координати чоловічого – “праве, зверху, попереду”, координати жіночого – “ліве, знизу, позаду”. Використовуючи здобутки із соціології візуального символізму [34, с. 37–41], співвіднесемо їх із чотирма субпроекціями простору образотворення: відтворення пережитого досвіду (лівий верх), розрізнення знаків і функціонування інтерналізованого соціального контролю (лівий низ), кінестетичне відчуття й переживання (правий низ) і конструювання нових образів (правий верх). Як бачимо, за рівності (співпадіння субпроекцій) у відтворенні пережитого досвіду і кінестетичних відчуттів, суто чоловічі властивості пов’язані із забезпеченням майбутнього і з винаходами того, чого ще не було у сприйнятті та вжитку, а суто жіночі – із забезпеченням минулого і з підтримкою інтерналізованої соціальної цензури та відтворення вміння “роботи зі знаками”.

Міфи на основі цих образів свідчать про приписування чоловіку й жінці таких сакральних атрибутів: під час будь-яких конфліктів жінка має залишатись на “своїй землі”, зберігаючи в скриньці світу таїнство архетипізованого соціального контролю (переховуючи “в лісі і гущавинах” унікальні правила, тобто “можливості продовжувати”, за Е. Гідденсом [35, с. 42]) і мистецтва оволодіння таким важливим структуруючим ресурсом, як знаки (що, за Е. Гідденсом, дають змогу “трансформувати”, оминати правила, “діяти інакше” [35, с. 42]). А чоловік – піти на “чужу землю”, щоб зламати чужі таїнства й принести з розкритої чужої скрині нові правила і нові ресурси (так, як сонце “приносить” новий день і нове життя) і вдосконалювати створення “будинків і поселень”, що Р. Парк назвав (у завершеному вигляді міста) “найлюдськішим” і найсоціальнішим проявом людини [36].

Саме варіаціями останнього – того, що врешті-решт “найлюдськіше і найсоціальніше належить чоловікам”, значення жіночих сакральних атрибутів і реконструйованої нами жіночої місії нівелюють і, відповідно, принижують її носіїв. Це стало джерелом різноманітних негативних “культур”, зокрема, так званої “культури згвалтування”, до якої теж причетні відповідні образи. Розгляд жіночого тіла як суспільної власності тими, хто вважає себе “найсоціальнішими із соціальних світу цього”, а жінки – як непереборної в будь-якому випадку сексуальної спокуси, поєднують із сильною підтримкою засобів масової комунікації у вигляді мільйонного тиражування образів “сексуальних бійок”. У результаті згвалтування вважають компліментом, проявом нестримної пристрасті, що вродлива жінка пробуджує в здоровому чоловіко-

ві так, що він не може протистояти бажанням зірвати з неї одяг, вдавнити в стіну, в чавунну огорожу, в капот машини, смикнути за волосся або жбурнути на ліжко тощо, тобто втілити один з мільйона інших образів сексуальної бійки [37].

3. Фонемна і графічна системи (навіть щодо приблизного часу “народження” фонемної системи ще дискутують [26, с. 83–86], а графічна зародилась приблизно в 8–6 тис. р. до н. е. [38]). Фонемна система виникла раніше за графічну, але їх важко розмежувати на сьогодні, оскільки фонемні зазвичай ми вивчаємо вже через письмові позначення. Як влучно зауважив Ж. Вандрієс, “...навички руки, що пише букви, і навички ока, що їх сприймає, можуть змішатися в цей процес і затемнити співвідношення фактів” [1, с. 61]. Базовими знаками є усні й записані слова, що відповідає чоловіку та чоловічим властивостям або жінці й жіночим властивостям. “Оновлені” міфи виглядають і звучать, наприклад, так:

1) за використаним нами виміром культури Г. Ховстеде, “мужність” пов’язана з домінуванням цінностей досягнень і успіху, “жіночність” – цінностей турботи про ближніх і якості життя [25];

2) енергійний “macho”, який забезпечує та захищає свою родину (особливо честь своїх сестер і/або дочок), п’є більше за всіх, жартує смішніше за всіх, сміється голосніше за всіх, витрачає гроші щедріше за всіх, швидше за всіх накидається на кривдника, завжди цікавиться сексом і виявляє більшу за всіх досконалість і здатність до подвигів у сексі, і “manso” (“ручна, домашня тварина”), слухняна, вірна, прив’язана до дому, не готова займатися сексом у нетрадиційних позах [39];

3) “чоловіча доблесть” (“nif”), що стверджується в русі вгору, назовні, до інших людей – доблесний чоловік має йти прямо і до кінця, без будь-яких обхідних маневрів; це той, хто, виключаючи погляди, слова, жести, помилкові удари й хитрі ходи, встає прямо навпроти та дивиться в обличчя тому, кого хоче прийняти або проти кого виступити, і “жіноча гідність” (“lah ‘ia”), що стверджується в соромі, обережності і стриманості, що направляють усе жіноче тіло донизу, до землі, всередину, до будинку – від жінки, якщо вона добре вихована, очікують, щоб вона була злегка зігнута, з опущеними вниз очима, щоб остерігалася всякого “недоречного” руху тіла, голови або рук тощо [40];

4) “le soleil”, “сонце” (іменник чоловічого роду), що французи змалку звикають сприймати як істоту чоловічої статі, такої ж блискучої, і поширювати ці властивості на всіх чоловіків, і “la lune”, “місяць” (іменник жіночого роду), що не світить самостійно, а лише відображає сонячне світло. Інша, нетипова ситуація із цього приводу в Німеччині: “сонце”, “die Sonne” – жіночого роду, і німці вважають, що саме жінка привносить у світ життєдайне тепло і світло, а “місяць”, “der Mond” – чоловічого роду, і чоловіків у німецькій культурі вважають представниками ночі й темряви [41].

Міфи, створені цими знаками, переважно продовжують збіг і справедливих, і “притягнутих за вуха” закріплених природними й образними знаками стратифікованих приписів чоловікам і жінкам полярних сакральних місць, об’єктів і дій. Причому майже анекдотична ситуація з деякими із словесних

знаків, “відповідальних” за жіночі властивості, на сьогодні складається в Україні. Як стверджує Т.В. Орлова, зробивши огляд використання в Україні жіночо-материнської міфологеми “Берегині”, жінок намагаються витіснити з усіх конкурентних просторів заохоченнями відповідати своїми властивостями нібито добрій домашній богині, яка захищає всіх живих істот від зла. “Про жінку-“берегиню” говорять і на різних святкуваннях державного рівня, і за святковим домашнім столом” [31, с. 175]. Однак виявилось, що “берегинями” з давніх часів слов’яни в переказах називали не добрих богинь, призначення яких було “берегти”, а русалок, які жили “під берегами” і затягували неухажливих перехожих з берега у воду, щоб (зовсім не з метою захисту від зла) втопити. Українським чоловікам варто замислитись, чи потрібно продовжувати й заохочувати перенесення таких прихованих властивостей.

4. Символьна система (“народжується” приблизно в 6–3 ст. до н. е. [42, с. 9–26]). Базовими знаками є символічні чоловіки та жінки, яким довільно приписують ті чи інші властивості. Міфами із цих знаків можна описати майже все що завгодно з будь-якими випадково виділеними підставами. Користуючись цим, сьогодні закріплюють сакральність місць і занять публічного, сильного, розумного, енергійного чоловіка й домашньої, слабкої, слухняної, неосвіченої жінки, паралельно легітимуючи відмінності в домаганнях і доходах. Зокрема, У. Мюллер у статті “Стать і організація: довгі дебати і актуальні тенденції” зазначає, що чоловічі тлумачення ситуацій ще часто мають перевагу перед жіночими [43]. Жінок представляють як агресорів, які несправедливо хочуть добитися переваги, використовуючи свою слабкість. А чоловіків – правоохоронцями й захисниками нейтральної справедливості, і вони поки що мають у розпорядженні достатньо ресурсів, щоб затвердити своє тлумачення ситуації. Для змін в організаціях існують дві основні перешкоди, пов’язані з:

1) відчуттям неправомочності домагань – орієнтовану на гендерну симетрію політику розуміють не як законну підставу, а як поступку групі, яка не може відповідати “нормальним” вимогам і умовам кар’єрного зростання. Жінки частіше, ніж чоловіки, вважають адекватною артикуляцію сімейних вимог на роботі, однак вони не відчувають себе вповноваженими вимагати або претендувати на створення умов для поєднання сім’ї та роботи разом з рівними кар’єрними шансами;

2) соціальним конструюванням часу – виявляється у відмінності між оцінками мотивації і продуктивності праці менеджерами-чоловіками і менеджерами-жінками, зайнятими на неповний робочий день. Чоловіки-менеджери дотримуються думки, що скорочений робочий день означає і “скорочену”, знижену мотивацію і продуктивність. Жінки зі скороченим робочим днем, навпаки, пов’язують з цією обставиною більш високу вмотивованість і продуктивність праці.

Розглянувши міфи різних епох стосовно чоловіків і жінок, можна сформулювати власну модель відтворення в міфах статевих атрибутів, спираючись на власну розробку класифікації соціальних статусів [44, с. 130–131] (див. табл.).

Таблиця

**Співвідношення соціальних статусів і міфічних атрибутів
чоловіка та жінки**

Показники	Чоловік	Жінка
Субстанційний вимір	Приписаність	Приписаність
Реляційний вимір	“Вищість”, постійна	“Нижчість”, постійна
Визначальність (ознаки статі) для життя	Основна	Основна
Соціальне кодування	Професійно-іменне, традиційне	Професійно-іменне, традиційне
Значуще становище	Групове	Групове
Стилі життя	“Війна”, нетривала “силова” праця у “звичних” умовах	“Мир”, тривала “увагоємна” праця в дезорієнтаційних умовах
Соціальний успіх	Пропорційний захисту	Пропорційний примиренню й слухняності тощо
Ролі	“Свій” або “Чужий”, відповідальний за створення, оновлення та вдосконалення соціального	“Своя” або “Чужа”, відповідальна за збереження й передачу основ соціального контролю (правил і ресурсів)
Дистанції	Зазіхання на “чужі землі”	Обмеженість “своєю землею”
Привілеї, престиж, повага	Відповідають кількості власності, випитого, витрачених грошей, прямоті постави і дій, кумедності жартів, гучності сміху, нестримності сексуального потягу тощо	Відповідають обережності та стриманості, вірності, прив’язаності до дому, силі сексуальної спокуси тощо
Культура, мова	Світло, сонце, поселення, будинок, досягнення, успіх, macho, nif, le soleil, нетипове der Mund	Темрява, місяць, ліс, гущавина, турбота про ближніх, якість життя, manso, lah ‘ia, берегиня, нетипове die Sonne, la lune
Зміни статусних відносин зі зміною епох	З повноправних володарів до правоохоронців і захисників нейтральної справедливості	З “ручних домашніх” істот до агресорів, які несправедливо хочуть добитися переваги, використовуючи свою слабкість

Висновки. Отже, еволюція знаків і систем, що домінують, скорельована з відповідними міфами, включає такий п’ятиетапний шлях “народжень”:

1) природна система – міфи створюють реальними знаками, інший ставав корисним для обжиття природи відповідно до статево визначених здібностей;

2) образна система – міфи створюють зображеннями, інших намагалися обмежити “прямими” або “непрямими” перенесеннями статево розписаних властивостей на об’єкти власності;

3) фонемна система – міфи створюють звуками (різними видами фонем), що відповідають чоловіку й чоловічим властивостям та жінці й жіночим властивостям;

4) графічна система – міфи створюють записаними словами, що відповідають чоловіку й чоловічим властивостям та жінці й жіночим властивостям;

5) математична система – міфи створюють символами, придатними для створення “ідеальної моделі” чоловіка або/та жінки на будь-якій з довільно обраних рис.

Місця, привілеї й обов’язки чоловіків і жінок залишилися майже незмінними з давніх часів. Змінювали лише тип знаків, що домінують, призначених для сакралізації й легітимізації чоловічих і жіночих об’єктів у просторово-часових координатах та відповідних соціальних статусах. Цікавою перспективою подальших розвідок було б дослідження міфів в інших вимірах культури.

Література

1. Вандриес Ж. Язык (лингвистическое введение в историю): пер. с фр. / Ж. Вандриес. – 2-е изд., стереотип. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 408 с.
2. Флад К. Политический миф. Теоретическое исследование / К. Флад; [пер. с англ. А. Георгиева]. – М.: Прогресс-Традиция, 2004. – 264 с.
3. Хавкіна Л. Сучасний український рекламний міф: монографія / Л. Хавкіна. – Х.: Харківське історико-філологічне товариство, 2010. – 352 с.
4. Мифы современности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://modernmyth.ru/>; <http://tenet.narod.ru/mythos.htm>.
5. Мифы современности – Кругозор [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://my.atma.ru/?id=165>.
6. Самые знаменитые мифы современности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://nauka.izvestia.ru/cgi/lenta.cgi?id=301>.
7. Величайшие мифы современности: 25-й кадр [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.gazeta.lv/story/3333.html>.
8. Величайшие мифы современности. Круги на полях [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.gazeta.lv/story/2715.html>.
9. Современные идеологические мифы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://myths21.narod.ru/>.
10. Мифы в общественном сознании и их разоблачение [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.antimyth.ru/>.
11. Цитатник. Хорошо жить не запретишь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://antimyth.com/?page_id=2.
12. Миф современности. Можно ли верить? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://rumbur.ru/rubrics/kaleidoscope/1289/>.
13. Опубліковано топ-10 найбільших міфів в історії людства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://all.cv.ua/news/3403>.
14. Чумак В. Мифы современной Украины [Электронный ресурс] / В. Чумак. – Режим доступа: <http://www.inosmi.ru/ukraine/20100719/161429648.html>.
15. Павленко В. Мифы современной Руси. Мифы-вирусы и будущий бренд Украины [Электронный ресурс] / В. Павленко. – Режим доступа: <http://blogs.korrespondent.net/users/print/brodnyk/a28868>.
16. Мак-Люэн Г.М. Понимание медиа: Внешнее расширение человека [Электронный ресурс] / Г.М. Мак-Люэн. – Режим доступа: http://yanko.lib.ru/books/cultur/mcluhan-understanding_media=ann.htm.
17. Новейший словарь иностранных слов и выражений. – М.: АСТ; Минск: Харвест, 2002. – 976 с.
18. Лосев А.Ф. Диалектика мифа [Электронный ресурс] / А.Ф. Лосев. – М.: Правда, 1990. – Режим доступа: <http://psylib.org.ua/books/losew03/index.htm>.
19. Найдорф М.И. Традиция мифотворчества в европейской культуре [Электронный ресурс] / М.И. Найдорф. – Режим доступа: <http://www.countries.ru/library/mif/mifotv.htm>.

20. Ольховиков К.М. Мифотворческая функция культуры [Электронный ресурс] / К.М. Ольховиков, С.В. Ольховикова. – Режим доступа: www.isras.ru/abstract_bank/1208430218.pdf.
21. Титар О.В. Логіка міфу у просторі сучасної культури [Електронний ресурс] / О.В. Титар. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/vkhnu/TkPO/813/O.%20Titar.pdf.
22. Притчин А.Н. Миф и реклама / А.Н. Притчин, Б.С. Теременко // Общественные науки и современность. – 2002. – № 3. – С. 149–163.
23. Назаркин Д.С. Проблема классификации знаков [Электронный ресурс] / Д.С. Назаркин. – Режим доступа: <http://ling.ulstu.ru/sign/pnazarkin.doc>.
24. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура [Электронный ресурс] / М. Кастельс. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/kastel/intro.php.
25. Сазонова Н. Характеристики культуры и планирование рекламных стратегий (сравнительный анализ) [Электронный ресурс] / Н. Сазонова. – Режим доступа: <http://www.mcbb.ru/forum/showthread.php?t=7839>.
26. Шер Я.А. Происхождение знакового поведения / Я.А. Шер, Л.Б. Вишняцкий, Н.С. Бледнова. – М. : Научный мир, 2004. – 280 с.
27. Гладких Н.В. Время менять стереотипы (женщина и мужчина в эволюции вида) [Электронный ресурс] / Н.В. Гладких. – Режим доступа: <http://gladkeeh.boom.ru/Interviews/Nikolaeva10.htm>.
28. Усанин О. Культура взаимоотношений. Обязанности мужчины и женщины [Электронный ресурс] / О. Усанин // Пропуск в III тысячелетие. – Режим доступа: http://usanin.com/?page_id=139.
29. Велейко О. Противостояние полов [Электронный ресурс] / О. Велейко. – Режим доступа: <http://www.proza.ru/2008/09/23/436>.
30. Социология гендерных отношений : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / [под ред. З.Х. Саралиевой]. – М. : Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2004. – 270 с.
31. Орлова Т.В. Христианская космология, сексуальная революция и перспективы модернизации Украины: размышления историографа / Т.В. Орлова // Философия и космология 2010 : науч.-теорет. сб. – 2010. – С. 171–180.
32. Рябов О.В. Нация и гендер в визуальных репрезентациях военной пропаганды [Электронный ресурс] / О.В. Рябов. – Режим доступа: <http://cens.ivanovo.ac.ru/olegria/warposters.htm>.
33. Кон И.С. Мужчина в меняющемся мире [Электронный ресурс] / И.С. Кон. – М., 2009. – Режим доступа: <http://psyfactor.org/lib/male-female.htm>.
34. Огаренко Т.О. Основи візуальної аналітики та соціології візуального символізму: прикладний аспект : монографія / Т.О. Огаренко, Ю.В. Романенко, А.К. Яковенко. – К. : Вид-во ДУІКТ, 2009. – 275 с.
35. Керимова Л.М. Теория структуризации Э. Гидденса: методологические аспекты [Электронный ресурс] / Л.М. Керимова, Т.Х. Керимов. – Режим доступа: <http://www.ecsocman.edu.ru/data/882/870/1231/004.KERIMOV.pdf>.
36. Парк Р. Город как социальная лаборатория [Электронный ресурс] / Р. Парк // Социологическое обозрение. – 2002. – Т. 2. – № 3. – Режим доступа: <http://www.urban-club.ru/?p=50>.
37. Бурмакова О. Культура изнасилования [Электронный ресурс] / О. Бурмакова. – Режим доступа: http://www.chaskor.ru/article/kultura_iznasilovaniya_15767.
38. Старцева М.С. Возникновение письменности. Появление документа [Электронный ресурс] / М.С. Старцева. – Калуга, 2006. – Режим доступа: http://5ka.su/ref/audit/0_object2399.html.
39. Культура и сексуальное поведение [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nuntiare.org/librory/culturaandsex.htm>.

40. Брандес Х. Держаться прямо: о мужском габитусе [Электронный ресурс] / Х. Брандес. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/Article/Br_MGab.php.

41. Рапай К. Культурный код. Как мы живем, что покупаем и почему [Электронный ресурс] / К. Рапай. – Режим доступа: <http://www.classs.ru/library/node/3554>.

42. Гайденок П.П. Научная рациональность и философский разум / П.П. Гайденок. – М. : Прогресс-Традиция, 2003. – 528 с.

43. Мюллер У. Пол и организация: долгие дебаты и актуальные тенденции [Электронный ресурс] / У. Мюллер. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/Article/mull_pol.php.

44. Ташенко А.Ю. Візуальні культурні коди як засоби репрезентації соціальних статусів / А.Ю. Ташенко // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії і практики : зб. наук. праць. – Одеса : Астропринт, 2010. – Вип. 46–47. – С. 122–143.

Ташенко А.Ю. Эволюция мифов – изменение знаков, неизменность мест

В статье осуществлена реконструкция эволюции мифов согласно эволюции базовых знаков в общей знаковой системе человечества; иллюстрируются и сравниваются мифы разных эпох на примерах в измерении культуры “мужественность/женственность” в связи с социальными статусами.

Ключевые слова: миф, знак, эволюция, социальный статус.

Taschenko A. Myths evolution – change of signs, inviolacy of places

The article embodies a reconstruction of myths evolution according to evolution of base signs in the general sign system of humanity. The author demonstrated and compared myths of various periods in terms of changes in culture “masculinity/femininity” in the context of social status.

Key words: myth, sign, evolution, social status.